

Češi jsou štedří a umí darovat promyšleně

▷ Text: Dagmar Goldmannová

Češi dokážou pomáhat nejen během krizí, ale stále více je těch, kteří k dobročinnosti přistupují strategicky a promyšleně.

Češi jsou štedří nejen během krizí jako je pandemie, řádění tornáda nebo válka na Ukrajině. Dlouhodobá data ukazují, že filantropie se stává běžnou součástí naší společnosti. Česko bylo podle World Giving Indexu v roce 2011 v míře filantropických aktivit na 98. místě. V roce 2021 se umístilo už na 13. pozici a stalo se největším skokanem. Podle posledních zveřejněných dat Finanční zprávy darovaly fyzické osoby v roce 2022 o 600 milionů korun víc než v roce předchozím. A to se odborníci shodují, že jde maximálně o čtvrtinu přiznaných darů – celkem to může být až 19 miliard. U právnických osob došlo k nárůstu celkem o 1,3 miliardy. Zvykáme si, že každoročně padne nějaký rekord. Rok 2023 není výjimkou. Martínkovi přispělo na léčbu vzácné nemoci více než 300 tisíc dárců a těžko dosažitelnou cílovou částku 100 milionů korun překonali o 50 milionů.

Dokážeme k filantropii ale přistupovat jinak než jako k pomoci v krizích nebo v případech výjimečně silných příběhů? V Česku zatím chybí podrobná data, i tak ale můžeme odpovědět kladně. Via Clarita měla během sedmi let možnost spolupracovat s výraznými osobnostmi české filantropie – Ondřejem a Katarínou Vlčkovými, bratry Wałachy, manžely Dvořákovými nebo s Evou Lustigovou pečující o odkaz svého otce, spisovatele Arnošta Lustiga. Tito a další filantropové do dobročinných aktivit promítají své životní zkušenosti a hodnoty. Jejich příběhy a motivace jsou různé, něco je ale spojuje. K filantropii přistupují strategicky a promyšleně, sledují dopad a pozitivní změny, které podpora přinesla. Nejčastěji jsou to jednorázové nebo krátkodobé dary určené konkrétním projektům nebo činnostem.

V posledních letech jsme u nás zaznamenali i příklady dlouhodobé podpory, která má ambici dosáhnout systémové změny. Nadace RSJ se např. zavázala podporovat organizaci Učitel naživo 10 let. To jí dává jistotu v naplňování snahy o změnu vzdělávacího systému. Výjimkou u nás nejsou nadace a nadační fondy, za kterými stojí jednotlivci nebo rodiny (už zmínění Vlčkoví nebo Wałachovi) a jejichž filantropický odkaz bude ve společnosti přítomný i po mnoho dalších generací.

Promyšlená filantropie dokáže nasměrovat podporu do oblastí, které stojí na pomyslném nebo reálném okraji veřejného zájmu. V loňském roce to bylo duševní zdraví. Zjistili jsme, že o téma je u nás zájem a jsou zde filantropové odhodlaní podpořit ho financemi, svým časem a know-how. Byl to i případ výtvarného umění, kterému jsme se věnovali letos. Zájem o téma byl zdrojem určité naděje. Stejný potenciál má celá kultura jako taková.

▷ Autorka: Dagmar Goldmannová

Je ředitelkou Nadačního fondu Via Clarita

▷ Foto: Unsplash.com

Umění je ta nejcennější investice

▷ Text: Alexandra Bízková

Banksyho skartovaný obraz. Leonardův Salvator Mundi. Cattelanův banán přilepený lepicí páskou na zeď. Nejdražší. Rekordní. Šokující.

Když se umění dostává prostoru v médiích, takřka vždy to bývá spojeno s velkými čísly a alespoň mírnou kontroverzí. Peníze přitahují pozornost, to platí univerzálně. Ale co to téma činí tak vzrušujícím, je pochopitelně samotné stanovení hodnoty uměleckého díla či snad dokonce oprávněnost dané ceny. I na trhu s uměním se pochopitelně uplatňuje klasický tržní mechanismus nabídky a poptávky. Z pohledu investičního tak představuje zajímavé alternativní aktivum. Navzdory provokativnímu titulku však tento článek není investičním doporučením, ale představením další dimenze přínosu umění, která překračuje rovinu peněz.

Vztah, který panuje mezi uměleckým a finančním světem, je často ambivalentní – ať už se jedná o rané práce Františka Kupky satirizující bohaté bankéře nebo zmiňovaná Banksyho či Cattelanova kontroverzní díla. A přesto jsou tyto dva světy od nepaměti úzce spjaty, ve vztahu vzájemně prospívajícím. Renesanční Florencie a působení rodiny Medici je důkazem, že by nebylo velkých umělců bez velkých mecenášů. A není ojedinělé, že soukromý zájem se tak blíže setkává se zájmem veřejným. Významná světová muzea buď přímo stojí na základech položených osvěcenými jedinci nebo z nich ve své historii alespoň notně prospívala.

Nemusíme se dívat jen do zahraničí. Skupina výjimečných mužů z řad šlechticů a středostavovských intelektuálů v roce 1796 ustanovila Společnost vlasteneckých přátel umění. V Černínském paláci na Hradčanech, který zdarma poskytl Jan Rudolf Černín, otevřela veřejnosti Obrazárnu. Dle jejich vlastních slov, zformulovaných v preambuli organizace, je spojovala láska k vlasti i láska k umění, a jejich záměrem mělo být „znovuvydvížení umění a vkusu“. Svou velkorysostí, na niž navázali další osobnosti, mj. Vincenc Kramář nebo Vojtěch Lanna, položili základ tomu, čím je dnešní Národní galerie v Praze.

Přesvědčení, že má umění zásadní roli ve společnosti a pro společnost sdílí i současní podporovatelé výtvarného umění. Měla jsem tu čest moderovat diskuzní panel pro Via Clarita, o mecenášství ve výtvarném umění. Zasedli v něm filantropové Andrea Hoffman Nečasová, Václav Dejčmar a Josef Maixner, každý se svou vlastní zkušeností zrodu umělecké instituce. Popisovali své začátky, které byly spojeny s velkým odhodláním a přesvědčením, že to má smysl. S vědomím neocenitelného přínosu umění v lidském životě. Umění, které povznáší ducha, rozvíjí kreativitu, otevírá nové perspektivy, ale i provokuje a klade otázky. Což jsou zároven i důvody, které z něj skutečně dělají tu nejcennější investici.

▷ Autorka: Alexandra Bízková

Je předsedkyní představenstva investičního fondu Pro arte